

XI.

Naboiete se Vi ene samire ali straffenge per Gospudu N: kadar be Vi k' negovimu nuzu, ienu sa nega prou naprizhale?

XII.

Na míslete Vi Gospudu N: le sa váshiga dobizhka volo prízhate? ienu nemu pomágate leto prauo dobite k' letemu zilu ienu kanezu: de be Vi pokler taifte Gemainè, hoftè etc. se shiher potftopile?

XIII.

Na boiete se Vi ene skode, kadar be Gospud N: super katériga Vi sa prizho ste postávlene, leto prauo dobiu?

XIV.

Ste Vi per lete Rubeshne (per letemu boiu etc.) v' prizho bli? ienu ste tudi Vi k' letemu kai pomagále?

XV.

Niste Vi sa vashiga dobizhka volo Gospuda N: k' lete Rubeshne, Praude etc. perpravele? ienu nega k' letemu nashúntale, ienu nastifttale?

XVI.

Ste Vi (ienu lete druge Prizhe) u'se eniga pofténega fhevleina?

XVII.

Komù peru'óshete Vi leto prauo dobité? ienu sakai?

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Podsonost za pokojninske zahteve mestnih stražnikov.

V pravdi Jakoba V. proti mestni občini celjski zaradi priznanja letne pokojnine spr. je c. kr. okrožno sodišče v Celju po sklenjeni ustni razpravi spoznalo, da se ugotovi ugovoru nedopustnosti pravnice poti, izreče sodna nepristojnost in ničnost dosedanjega postopanja ter tožba zavrne, troški pa da se medsebojno pobotajo.

Razlogi.

Tožitelj Jakob V., ki je služil za mestnega stražnika v času od 27. januarja 1891 do 1. aprila 1899 je postal dne 1. aprila 1899 nesposoben za službo. Tožena občina mu je privolila celoletno plačo

500 gld. za odpravnino. Tožitelj pa se sklicuje na zakon z dne 14. maja l. 1896., št. 74 drž. zak., ki je veljaven za državne služabnike ter zahteva letno pokojnino 200 gld.; nasprotno pa trdi tožena občina nedopustnost pravnice poti.

Ta ugovor je utemeljen.

Po §ih 3. in 21. organizacijskega statuta veljajo za mestno policijo celjsko one iste določbe, kakor za c. kr. služabnike. Dvorni dekret z dne 16. avgusta 1841, št. 555 zb. j. z. — z ozirom na § 1. zakona z dne 1. avgusta 1895, št. 110. drž. zak. in uvodni zakon k istemu ni moči dvomiti o tem, da je navedeni dvorni dekret tudi še sedaj veljaven — določuje, da je terjatve, ki pristojajo državi proti njenim uradnikom ali služabnikom, kakor tudi tirjatve, ki pristojajo uradnikom ali služabnikom proti državi in ki izvirajo iz medsebojnega službenega razmerja, razsojevati administrativnim putem. Ono isto velja tudi o pokojninah, katere zahtevajo državni služabniki od države. Po imenovanem organizacijskem statutu se smatra mestna straža glede pokojninskih zahtev enakopravno z državnimi služabniki in iz tega izhaja, da bi se bil moral tožitelj glede svoje pokojninske zahteve obrniti do administrativnega oblastva, če ni bil zadovoljen z ponujeno odpravnino. Da je to res tako, izhaja nedvomno tudi iz nekaterih naredeb najvišjega administrativnega oblastva, vzlasti iz razglasov finančnega ministerstva z dne 8. novembra l. 1855. št. 54 uk., z dne 19. julija 1856, št. 32 uk., z dne 26. marca l. 1869., št. 12 uk., z dne 29. avgusta 1871, št. 33 uk. kakor tudi iz razsodeb c. kr. državnega sodišča. Tožba za priznanje in plačevanje pokojnine bila je torej pri sodišču neumestno vložena ter jo je bilo zavriniti po §-u 42. jur. z. zaradi absolutne nepristojnosti in izreči, da je nično vse dosedanje postopanje.

Troški se med seboj pobotajo po smislu §-a 51. c. pr. r., ker tožitelju ni pripisovati posebne krivde na tem, da se je pravda vršila, tem manj, ker ga je mestna občina izrecno napotila na civilnopravno pot.

Vsled tožiteljevega rekurza je c. kr. višje deželno sodišče v Gradci izreklo, da se ne ugotovi ugovoru nedopustnosti pravnice poti in se toženka obsodi, da mora povrniti tožitelju stroške incidenčnega postopanja in rekurza, vse to iz nastopnih razlogov:

Ugovor nedopustnosti pravnice poti v le-tem slučaju zakonito ni utemeljen, ker je čisto neumestno sklicevanje na dvorni dekret z dne 16. avgusta 1841, št. 555. zb. j. z. Res se sicer organizacijski statut za celjsko mestno stražo glede pokojninskih pravic njenih udov sklicuje

na pravila, veljavna za c. kr. služabnike, a na ta način uredile so se njih pokojninske zahteve tako, kakor za državne služabnike, nikakor pa oni statut ni mogel ustanoviti izjemne podsodnosti za tirjatve, izvirajoče iz služabnega razmerja, v smislu dvornega dekreta z dne 16. avgusta l. 1841., koji je veljaven edino le za državne služabnike.

Tožitelj je vstopil v službo mestne straže na temelju privatne pogodbe ter je vsled te pogodbe prevzel dolžnosti, pa tudi pridobil si pravice; te pravice more edino le pravnim potom pri c. kr. sodiščih utrditi, ker se opirajo na privatno pogodbo. Sicer je pa tožena občina sama napotila tožitelja na civilno pravdno pot.

Po tem takem bilo je treba spremeniti sklep c. kr. okrožnega sodišča, s katerim se je bilo ugodilo ugovoru nedopustnosti pravdne poti, ter obsoditi nasprotnico v smislu §-ov 48. in 50. c. pr. r. v povračilo pravnih, vsled neutemeljenega ugovora povzročenih stroškov prve inštanice ter rekurznihih stroškov.

C. kr. najvišje sodišče je s sklepom z dne 31. oktobra 1899, št. 15996. revizijski rekurz tožene občine zavrnilo ter potrdilo sklep c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu iz njegovih navedenih stvarnih razlogov.

Dr. J. Hrašovec.

b) Odškodnina za zlorabo zastavljenega biciklja. — K uporabi §-ov 43. in 45. c. pr. r.

C. kr. okr. sodišče v Lj. je na tožbo Ludovika L. proti Alojziju Z. radi 60 gld. razsodilo dne 10. nov. 1898 (C IV 397/98) tako: Toženec je dolžan plačati tožniku za rabo kolesa, izročenege mu v zastavo, tekem l. 1898., znesek 4 gld. s 5% obrestmi od 19. oktobra 1898, nadalje opustiti vsako vožnjo s tem zastavljenim kolesom in povrniti tožniku pravdne stroške v znesku 23 gld. 4 kr. v 14 dneh pod eksekucijo; višja zahteva tožnikova se zavrača.

Dejanski stan.

Tožnik navaja, da je kupil dne 21. septembra 1897 pri puškarju F. K. kolo za 170 gld., katero je imel do konca novembra 1897. l. v svoji posesti in se z njim večkrat vozil. Potem pa je dal kolo pri F. K. očistiti in je izročil tožencu v zastavo za neko terjatev. Meseca avgusta tek. leta pa je videl toženca, da se je v kljub prepovedi peljal na njegovem kolesu v U. Ko ga je vprašal, zakaj da se vozi, je toženec odgo-

voril, da ima pravico voziti se na kolesu in se tudi vedno vozi. Tožnik zahteva primerno odškodnino za obrabo kolesa in pa, da se tožencu prepove nadaljna vožnja s kolesom. Da se je toženec res vozil, sklicuje se tožnik na priči Marijo L. in Bertrama S., a na puškarja Fr. K. v to svrhu, da je bilo kolo vredno 170 gld. in da je vsled vožnje toženčeve izgubilo na svoji vrednosti.

Toženec pripoznava navedbe tožnikove, trdč, da se je šele letos spomladi naučil voziti na svojem kolesu in se potem peljal enkrat na Vrhniko, enkrat v Mengeš, dvakrat na kolodvor dolenjske in enkrat na kolodvor južne železnice, dalje enkrat v Udmat in enkrat ali dvakrat do skladišča v Vegovih ulicah. Ko mu je pa tožnik prepovedal rabiti kolo, se ni več ž njim vozil.

Priči Mariji L. in Bertram S. sta potrdila, da sta res videla, ko se je toženec vozil na kolesu tožnikovem; Marija L. je tudi potrdila, da je toženec govoril, da se vedno vozi na kolesu, ker ima pravico do tega. Priča F. K. se je izpovedal, da je dal lansko jesen kolo tožniku za 170 gld., da je sedaj še popolnoma dobro, vendar pa je, ker sta pnevmatiki obrabljeni in sta pedala precej trpela, vsaj 30 gld. manj vredno; isti je izjavil, da ceni škodo, katero je napravil toženec z navedenimi vožnjami, na 4 gld.

Razlogi.

Na podlagi teh navedeb je dognano, da je tožnik tožencu dal kolo v zastavo za neki dolg in da je toženec svojelastno rabil kolo in tako napravil škode najmanj za 4 gld. Ker po smislu §-a 459. o. d. z. upnik ne sme zastavljene reči brez dovoljenja lastnika rabiti in se toženec né more izkazati, da mu je dovolil tožnik voziti se s kolesom, bilo je zahtevi tožnika ugoditi, znižala pa se je zahteva na 4 gld. ker je zvedenec in priča F. K. potrdil, da znaša škoda le 4 gld.

Ker je tožnik s svojo zahtevo, da toženec ne sme rabiti kolesa, popolnoma zmagal in je bila določitev nastale škode odvisna od izjave zvedenca F. K., bilo je stroške po smislu §-a 43. II. c. pr. r. naložiti tožencu v celem zneku.

Proti tej sodbi vložil je toženec priziv, češ, ker je prvi sodnik vsled napačne ocenitve dejanskega stana ter dokazov in deloma vsled nepravilnega nazora o stvari sami tožniku sploh kaj in seobno 4 gld. za rabo kolesa pripoznal in izrekel, da mora toženec v prihodnje opustiti rabo kolesa, in ker je konečno obsodil ga v povračilo stroškov prve inštanice.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je dne 28. januarja 1899 razsodilo:

1.) Prizivu se toliko ugodi, da je toženec dolžan plačati za rabo (prav: obrabo) kolesa 50 krajc. s 5% obrestmi od vročitve tožbe v 14 dneh pod eksekucijo in da se pravdni troški pobotajo. Tožbena zahteva glede višjega, tožniku po prvem sodniku prisojenega zneska 3 gld. 50 kr. se odbije.

2.) Prizivu proti izreku glede nadaljnje rabe kolesa se ne ugodi in v tem oziru sodba potrdi.

3.) Tožnik je dolžan tožencu plačati polovico na 20 gld. 76 kr. odmerjenih stroškov prizivnega postopanja, torej 10 gld. 38 kr. v 14 dneh pod eksekucijo.

4.) Izrek sodbe, s kojim se je tožbena zahteva glede 4 gld. prese-gajočega zneska odbila, ostane neizpremenjen, ker ni bil ispodbijan.

Razlogi.

1.) Toženčevemu prizivu zoper izrek, da mora tožniku za rabo kolesa plačati 4 gld., bilo je deloma ugoditi.

Že iz trditev v tožbi in na razpravi je jasno, da zahteva tožnik plačilo zneska 60 gld. iz naslova odškodbe in ne morda iz naslova kakega pogodbenega dogovora in posebno ne iz naslova najemne pogodbe. On trdi, da je toženec zastavljeno mu kolo samolastno rabil in da je vsled te uporabe kolo na vrednosti izgubilo; s to trditvijo je odškodninska zahteva v smislu §-ov 459. in 1293 o. d. z. in sl. utemeljena.

Iz vsega tega se razvidi, da tožnik zahteva plačilo za obrabo, a ne, kakor se je v tožbi napačno izrazil, za rabo kolesa.

Toženec priznava samolastno rabo kolesa za vožnje, ki jih je sam navedel, in ker je brez dvojbeno, da se kolo po rabi obrabi in vsled tega na vrednosti izgubi, tedaj je tožbena zahteva »in quali« ognana.

»In quanto« prisodil je prvi sodnik za primerno odškodbo 4 gld. opiraje se na izrek zvedenca F. K. Temu pa ni pritrčiti. Tožnik je sam vzel za podlago preračuna visokosti odškodnine to, da se plačuje za jednodnevno rabo kolesa po 50 kr., in temu je tudi toženec pritrčil. Na tej podstavi izračunal je tožnik odškodbo za 120 dnij rabe z zneskom 60 gld. češ, da je tudi kolo za toliko vrednosti izgubilo. Ni torej vzroka odškodnino določevati na drugi podstavi in to tem manj, ker je podatkov dovolj za določitev odškodninskega zneska na prvo omenjeni podstavi.

Zvedenec F. K. je potrdil, da se je vozil toženec, ako se vpošteva vožnje, od njega samega priznane — da se je tudi še sicer vozil, itak ni dognano — vkupe kakih 83 km. Ker pa je notorično, da se toliko kilometrov v enem dnevu lahko vozi, ni bilo tožniku odškodnine za samolastno rabo kolesa po tožencu več prisoditi nego 50 kr. in to posebno, ker je videti, da je ta znesek tudi v smislu §-a 273. civ. pr. r. primerna odškodba za povzročeno obrabo kolesa.

Bilo je torej v tem oziru sodbo izpremeniti in tožbeno zahtevo glede več prisojenih 3 gld. 50 kr. odbiti. — Zvedenec F. K. je sicer izrekel, da ceni škodo po omenjeni vožnji kolesu prizadeto največ 4 gld., a na ta izrek se iz zgoraj navedenega razloga ni bilo ozirati, posebno ker to mnenje nikakor ni z razlogi podprto, nego je le izražena misel F. K.

2.) Toženčev priziv glede izreka, da mora v prihodnje opustiti vsako vožnjo z omenjenim kolesom, ni utemeljen. Dotična tožbena zahteva ja v bistvu zahteva, kakoršna ugaja tožbam po smislu §-a 228. civ. pr. r. Da pa je tožniku pravno do ugotovitve, ima li toženec pravico rabiti zastavljeno mu kolo, to je brezdvoybeno in to tem bolj, če se ozira na to, da se je toženec s tem kolesom v istini samolastno vozil, ker že iz §-a 459. in §-a 1372. o. d. z. izhaja, da zastavni upnik nima pravice rabiti zastavljeno mu reč. In ker to tudi toženec sam priznava, bilo je v tem oziru izpodbijano sodbo potrditi.

3.) Glede izreka o sodnih stroških prve inštanice je toženčev priziv deloma utemeljen in bilo mu je deloma ugoditi.

V tem oziru je vpoštevati, da znesek terjatve, ki jo je tožnik napovedal, ni bil samo odvisen od ugotovitve po sodnikovem izprevidu ali od mnenja zvedencev, temveč je bil tudi odvisen od istinitosti dejanskih navedeb tožnikovih, s kojimi je to terjatev utemeljeval, ki se pa ob ugovoru toženca večjidel niso dognale. Dalje je vpoštevati, da branitev toženca glede zahteve, da mora opustiti daljno rabo kolesa ni provzročila posebnih stroškov, pritrđiti je pa, da je bil v tem oziru vsekakor dan slučaj §-a 45. civ. pr. r., ker je toženec že prej obljubil, da opusti daljno rabo kolesa in ga tudi potem res več ni rabil, in ker je toženec takoj pri prvem naroku dotično zahtevo priznal. — Naposled se je ozirati tudi na to, da je toženec sam zakrivil, da je tožnik nepri- merno veliko terjal, ker mu je, ko ga je avgusta meseca leta 1898. pri vožnji s kolesom ustavil, opomnil, da se z omenjenim kolesom vedno vozi.

Glede na vse te okolnosti, potem, ker je tožnik vendarle, če tudi z neznatnim zneskom zmagal in ker je toženec tožniku sploh odrekel pravico kaj terjati za rabo kolesa — smatralo se je opravičenim po §-u 43. I. odst. civ. pr. r., da se pravdni stroški medsebojno pobotajo, in je bilo v tem oziru izpremeniti izpodbijano sodbo.

4.) Ker je toženec s svojimi prizivnimi predlogi le deloma zmagal, bilo je stroške prizivnega postopanja razmerno razdeliti (§ 43. odst. I. civ. pr. reda) in tožencu primerno prisoditi polovico teh stroškov.

5.) Izrek sodbe, da se tožbena zahteva glede 4 gld. presegajočega zneska odbije, ostane neizpremenjen, ker se ni izpodbijal.

Na revizijo tožnikovo je c. kr. najvišje sodišče obnovilo sodbo prve instance in tožniku prisodilo stroške prizivnega in revizijskega postopanja.

Razlogi:

To, da prizivno sodišče določuje znesek, ki ga naj toženec tožniku povrne iz naslova obrabe kolesa, ni vzelo za podlago mnenja zaslišanega zvedenca, ni nikaka, temeljito presojevanje sporne stvari ovirajoča napaka po smislu § a 503. št. 2. c. pr. r., kajti mnenje je bilo prizivnemu sodišču znano in ga le-tó tudi ni prezrlo. Tudi v tem, da se izrek prizivnega sodišča o višini odškodnine ne strinja z zvedenčevim mnenjem, ni najti nikakega nasprotja s spisi po smislu § a 503. št. 3 c. pr. r. ker se prizivno sodišče sploh ni držalo zvedenčevega izreka. Revizijskih razlogov po §-u 503. št. 2 in 3 c. pr. r. torej ni.

Pač pa je revizija utemeljena, v kolikor se opira na revizijski razlog §-a 503. št. 4 c. pr. r. Kajti to, da prizivno sodišče, določujoče odškodnino, ni vzelo za podlago zadevnega zvedenčevega mnenja, ampak od toženca na dan zahtevani znesek 50 kr., je očitno napačno pravno presojenje stvari. Tožnik je sicer ta znesek 50 kr. označil za posodnino jednega dne, toda s tem, da je svojo terjatev v tožbi utemeljil s številko, ki ustreza običajni posodnini, njegova zahteva ni prenehala biti iz naslova odškodovanja radi zlorabe kolesa in s tem povzročenege poslabšanja zastavljenega predmeta. Podlaga za tozadevno ustanovitev torej ni, da bi se morala spraviti v zvezo s posodnino. Prizivno sodišče je odmerilo toraj odškodnino na napačni podlagi in sodba prve inštanice, ki se opira na zvedenčev izrek, je tembolj opravičena, ker ni pomislekov proti zvedenčevemu mnenju in ker odškodnina v znesku 4 gl. posebno z ozirom na toženčevo priznanje, da je kolo rabil večkrat za večje

izlete, nikakor ni previsoko odmerjena. Reviziji je bilo torej v glavni stvari ugoditi.

A tudi glede izreka o pravnih stroških prve instance izvira sodba prizivnega sodišča iz napačnega pravnega presojenja stvari, ker tožnik je zmagal z bistvenim delom svoje zahteve, naj se namreč spozna, da je toženec proti pravu rabil kolo in da mora to v prihodnje opustiti, in ker znesek odškodninske tožnikove terjatve bil je odvisen od sodnikovega izprevida, oziroma od preračuna zvedenškega, in zato bi bilo treba porabiti drugi odstavek §-a 43. al. 2. c. pr. r.

Iz teh razlogov je bilo prvo sodbo povsem obnoviti. Izrek o nadaljnjih stroških je utemeljen v določilih §-ov 41. in 50. c. pr. r.

c) Iz uknjiženja prava na kamate od ustanovljenog dana ne slijedi, niti opstoji zakonska pretpostava, da nisu isti bili plaćeni, pa zato nemože se na nje, ako nisu bili prijavljeni, imati obzira kod ovršne razdiobe.

Zaključkom o razdiobi c. kr. kot suda u R. od 28. novembra 1899 posl. br. E 346/99—11 bje doznačena poreznoj općini rovinjskog sela, kao vjerovnici, uknjižena glavnica od for. 347.17 sa zaostalim kamatima od tri godine prije dana dosugjenja u iznosu od for. 62.49.

Protiv toga zaključka tjerajući vjerovnik R. podnese utok, obrazlažuc ga time, da pošto rečena vjerovnica nije prijavila prije nit na ročištu svoje traženje u ime glavnice i kamata, ima pravo pitati platež uknjižene glavnice sa kamatima od 6 0/0 od 21. dicembra 1898, od dana naime kad su počeli teći kamati zadnje godine do 14. oktobra 1899, kada je uzsljedilo dosugjenje.

Okružni sud u R. kao utočni sud zaključkom 29. dicembra 1899 posl. broj R. IV 209/99—13 udovoljio je utoku iz slijedećih razloga:

Polag §-a 210 O. E. ako vjerovnici ne prijave njihova traženja, na ista imaće se obzira samo u toliko, u koliko proizlazi iz javne knjige il iz ovršnih spisa, da pravno postoje. U nazočnom slučaju ne proizlazi nit iz zemljišne knjige nit iz ovršnih spisa, da je porezna općina rovinjskog sela vjerovnica zaostalih kamata na uknjiženoj glavnici od tri godine, pošto iz uknjiženog prava pobirati kamate od 6 0/0 od ustanovljenog dana, ne slijedi da su ovi zaostali, da zato nemože se na nje, ako nisu bili prijavljeni, imati obzira.

C. kr. vrhovno sodišče, usljed previdnog utoka porezne općine, zaključkom 25. januara t. g. br. 795 nije udovoljilo utoku iz razloga utočnega suda u suštini ispravnim, a k tomu iz dalnjeg razloga, da ako i proizlazi iz zemljišne knjige, da je glavnica porezne općine ukamaćena sa 6% od 21. decembra 1895, neslijedi iz toga, da nisu zaostali kamati bili plaćeni a protivno zakon nepretpostavlja.

— ršk —

Kazensko pravo.

a) Ne bis in idem.

Kas. razs. od 12. januvarja 1900. l. št. 15897 od 1899. l.

Žandarmerija je Ljuboslava K. dne 14. aprila 1899. l. radi spolnega, na Katri O. započetega nasilstva zaprla in okrajnemu sodišču izročila. Le-to ga je v zapor vsprejelo, dne 15. in 17. aprila 1899. l. v smislu §-a 199. kaz. pr. r. zaslišalo ter potem po §-ih 190. in 191. kaz. pr. r. iz zopora izpustilo. Poizvedbe pa je nadaljevalo in ga še enkrat dne 1. maja 1899. l. kakor osumljenca zaslišalo. Dne 9. maja 1899. l. je izjavil državni pravdnik, pozivom na § 90. kaz. pr. r., da ni povoda dalje preganjati Ljuboslava K. radi spolnega nasilstva. Dne 10. maja 1899. l. je ustavilo okrajno sodišče poizvedbe v smislu §-a 90. kaz. pr. r., ter je o tem osumljenca obvestilo. Ne da bi se bilo dejansko stanje kakorsibodi premenilo, povsem neposredno prepodal je pa državni pravdnik dne 8. julija 1899. l. obtožnico, ki radi ravno istega čina okrivlja Ljuboslava K. zločina po §-u 132. III. k. z. V razlogih opomnja samo, da ni mogel K-a obtožiti radi spolnega nasilstva, ker ne more dokazati, da mu je bila znana nedoraslost Katre O. Uže v uporabi zoper obtožnico je obdolženec prigovarjal, da je njegovo preganjanje izključeno radi pomanjkanja pogojev §-a 352. kaz. pr. r. Toda višje deželno sodišče je odobrilo obtožbo, češ, da ni potrebna predhodna obnova, ker so bile presekane poizvedbe radi nedostatnih razlogov za uvedenje preiskave ali za obtožbo zoper določeno osebo, in ker ob to Ljuboslava K. ni smatrati obdolžencem v zmislu §-a 38. k. pr. r. Po dne 4. septembra 1899. l. zaglavljeni razpravi je bil K. hudodelstva §-a 132. III. k. z. krivim proglašen. Glede vprašanja §-a 352. k. pr. r. bil je sodni dvor istega mnenja kakor višje deželno sodišče. Niti on ne smatra poizvedeb za kazensko, zoper določeno osebo naperjeno postopanje. Le-to, tako misli, začinja stoprav predlogom na uvedenje preiskave

ali prepodanjem obtožnice. Dotlej ni povoda dovoliti osumljencu poseben zaščit proti obtožitelju. Zdi se mu, da § 363. št. 1. k. pr. r. izraža zgol načelo, da je dopuščeno nadaljevanje kazenskega postopanja brez obnove, ko so bile presekane poizvedbe, torej prej nego je bila obdolžena določena oseba.

Toda smoter in naloga poizvedeb (§ 88. k. pr. r.) ne izključuje povoda preganjalnih korakov zoper določeno osebo že pred uvedenjem preiskave, in ustavljanja istih, ako jih poizvedbe ne opravičujejo. Pogostoma začenjajo poizvedbe, kakor v le-tem slučaju, baš občutljivim preganjalnim činom (zaporom). Da naj po §-u 90. k. pr. r. odrejeno presekanje nima vspeha, da je zoper osebo, vsled izrecne izjave obtožiteljeve iz preganjanja izpuščeno, radi enega in istega dejanja zgol v smislu §-a 352. k. pr. r. postopati, ni združljivo z načelom §-a 57. odst. 3. k. pr. r., ki spaja ravno isti vspeh že s tem, da se molče odpove državní pravdnik preganjanju.

V tolmačenje izraza »obdolženec«, v §-u 363. št. 1. k. pr. r. rabljenega, ni torej uporabljati §-a 38. k. pr. r. Ako bi se ga razumevalo v zmislu, prvim sodnikom zastopanim, na 1. odst. §-a 38. k. pr. r. omejenem, bi pač ne imel § 363. št. 1. k. pr. r. prav nobenega pomena; le-to zakonovo določilo bi bilo uporabno zgol tedaj, kedar se je bilo po poizvedbah sicer predlagalo uvednje preiskave, a je bil predlog zopet umaknjen ali pa od svétne zbornice ali višjega deželnega sodišča (§-a 113. in 114. k. pr. r.) odbit. A nikakor ni domnevati, da je § 363. št. 1. k. pr. r. namenjen zgol takovim izjemam. Vladna obrazloženja le-te zakonove določbe kažejo glede vprašanja, kedaj je koga smatrati obdolžencem, na § 38. k. pr. r. sploh, a ne morda samo na 1. odst. istega. V 3. odst. §-a 38. k. pr. r. pa je izrečeno za celo obseže k. pr. r., da je uporabljati določila, tičoča se obdolženca, v kolikor niso po svoji naravi omejena na preiskavo, tudi na onega, ki je bil kakor osumljenec radi kaznivega dejanja zaslišán, pred sodnika poklicán ali zaprt.

Na 3. odst. §-a 38. k. pr. r. se je torej ozirati, ko je razsoditi, je li dopustno nadaljevanje postopanja po §-u 363. št. 1. k. pr. r. ali pa potrebna obnova po §-u 352. k. pr. r. Tega mnenja so književniki avstrijskega kazenskega pravilnika (gl. vzlasti G. Meyer: Comment. III. zvez. str. 380., Mitterbacher: Comment. str. 624., Storch: Řizeni trestni rakouske, II. zvez. str. 556., Otto Friedmann: oest. Ger. Ztg. 1855. l. št. 66. i. dr.); očitovalo je je tudi kasacijsko sodišče v mnogih

razsodbah (n. pr. 19. oktobra 1885 l., št. 6345, — 1. oktobra 1896. l. št. 6470., Nowakova zbirka št. 1987.).

To zadostuje v dokaz, da je bilo dopustno Ljuboslava K. radi obtoženega dejanja zgol pogojem §-a 352. k. pr. r. — ki v tem slučaju vsekakor obstoja — preganjati in da ob to izpodbijana rzsodba nasprotuje načelu »ne bis in idem«. Obtoženčeva, §-om 281. odst. 9. b k. pr. r. podprta ničnostna pritožba je torej utemeljena. Ugoditi jej je, ne da bi bilo pretresavati tudi še ničnostni razlog odst. 5. §-a 281. kaz. pr. r.

Kasacijsko sodišče je le-ta izvajanja zastopnika generalne prokurature dobesedno zahvalilo ter obtoženca od obtožbe oprostilo.

G.

b) Dvakrat na smrt obsojen.

Kas. razs. od 24. januarja 1900. l. št. 18723 od 1899. l.

Obsojenčeva, na § 344. odst. 12. k. pr. r. oprta pritožba sloni na okolnosti, da so se vršila poizvedovanja za obnovo kazenskega po-stopanja, potem ko mu je bila že oznanjena izvršitev smrtne, dne 10. marca 1899. l. prisojene mu kazni (§ 403. k. pr. r.). Od le-tega dneva do dovoljenja obnove prebite smrtne težave smatra za poostritev kazni, ki bi bila morala po §-u 50. k. z. izključiti ponovno obsojenje na smrt, in ki torej v letem slučaju kaže prekoračenje sodne oblasti kaznovanja. Utemeljenosti pa ni nikakor priznati le-tem izvajanjem. Hočeš li opravičenjem o poostrenji kazni govoriti, onda moreš poostrenjem razumevati zgol zakonom določeno, sodnim izrekom prisojeno kazensko zlo, katero izvršuješ, z glavno kaznijo v celoto združeno, početkom ali koncem iste. Poostrilo začenja torej še-le izvršenjem glavne kazni. Kakor kazensko zlo pa moreš smatrati zgol taka poostrilna sredstva, ki vplivajo enakomerno na vsacega obsojenca in katero moreš, ako treba, povekšati. A smrtne težave so zgol subjektivno čustvo, čigar natežnost (intenzivnost) menja z moralno vrednostjo individualitete in katerega zato ne moreš smatrati absolutnim, merivnim (commensurablím) shujšanjem obsojenčevega položaja. Zakonom dopuščena poostrila kazni so v §-u 19. k. z. taksativno našteta. Zgol na le-ta poostrila se poziva v §-u 50. k. z. izražena prepoved. Da je temu tako, posnameš lahko iz nastanka le-te določbe zakona. Rodila se je iz §-a 43. kaz. zak. od 1803. l., ki slove: »Hudodelstva, katera zakon s smrtjo kaznuje, ne dopuščajo poostrila

kazni«. Nasprotno pa je § 44. kaz. zak. od 1803. l. naravnost zahteval poostrenje dosmrtno ječe ob obtežujočih okoliščinah, ukazavši, da je »po kakovosti le-teh okoliščin spoznati na poostrila, v §-u 17. označena.« Poostrila, katera je prejšnji zakon za smrtno kazen prepovedal, bila so torej ona, katera je § 17. (ki soglaša s §-om 19. sedaj veljavnega kaz. zak.) dopuščal za kazni na prostosti in v posebnih slučajih izrecno zaukazal za dosmrtno ječo. Določilo §-a 50. sedanjega kaz. zak. moreš torej samo tako razumovati, da ni prisoditi vrhu smrtne kazni tudi še kakega v §-u 19. označenega poostrila. S tem je hotel zakon vzlasti prepovedati, da bi se kdo, ki je na smrt ali na dosmrtno ječo obsojen, izpostavljal na sramotni oder (most) (§ 17 b) kaz. zak. od 1803. l.), čim bi trpel še posebno zasmehovanje, torej grdo ravnanje na časti. Ponova prepovedi poostrenja smrtne kazni v kaz. zak. od 1852. l. je prav za prav brez pomena, ker je bilo razpostavljanje na lajti že najvišjim sklepom od 22. maja 1848. l. preklicano. Najbrže niso smatrali za nepotreben določnejši, že v §-ih 34. in 35. k. z. izraženi povdarek prepovedi prisojanja samostojnih kaznij vrhu smrtne kazni. Smrtnih težav pa ne najdeš med poostrili §-a 19. k. z.; zastoj jih iščeš tudi med olajšujočimi po §-ih 52. in 231. k. z., kazensko zlo premenjajočimi okoliščinami; opustitve načela §-a 33. k. z. tudi ne dopuščajo, kakor je ne dopuščala strah pred strogostjo preteče kazni na prostosti. Iz določila §-a 403. k. pr. r., slovom katerega je izvršiti smrtno kazen v jutro po onem dnevu, ko je bil obsojenec obveščten, da ni bil pomiloščen, ni nikakor sklepati, da ustanavlja procesualno pravo kako izjemo od materijalnega prava, da namreč smatra daljše čakanje na usmrnitev shujšanjem obsojenčevega položaja, zato poostrenjem smrtne kazni, in da zategadelj skrača na približno 24 ur čas med rečenim obveščtenjem in izvršitvenim činom. Le-to mnenje je že zato puhlo, ker bi smrtne težave takim skračenjem gotovo ne polegale, brže povekšale se, ker ni prav nobenega povoda, polagati početek smrtnih težav uprav v obveščtenje po §-u 403. k. pr. r., dočim morejo obstajati že ob razglasitvi smrtne obsodbe, in celo, dasi mogoče v manjši meri, že o početku kazenskega postopanja. Hočeš li smatrati smrtne težave poostrilom kazni, ne smeš smatrati smrti za glavno kazen po §-u 12. k. z., kajti sicer ne boš mogel smrtne kazni nikoli izvršiti (§ 50. k. z.), ker pred vsakim obglavljenjem trajajo daljše ali krajše smrtne težave. Zgol iz humanitarnih ozirov dovoljuje zakon obsojencu napominani rok, da se na smrt pripravi, katero bi bilo po §-u 397. k. pr. r. takoj izvršiti. Pošlje mu zato svečenika, ki naj mu

dušo z Bogom sprijazni, in dovoljuje njegovim sorodnikom in prijateljem, da ga morejo obiskati (§ 403. k. pr. r.). Ta pripravljavni rok je bil določen v k. pr. r. od 1850. l. in 1853. l. na dva, in v k. z. od 1803. l. celó na tri dni. Nikakor ne smeš zakonodavcu podtikati, da ni mislil na morebitno, prekoračenjem v §-u 403. k. pr. r. določenega rokú skopčeno prošnjo obsojenca ali družih v to opravičenih oseb za obnovevitev kazenskega postopanja; ker pa ni za takšne slučaje, ki jih je gotovo imel pred očmi, ustanovil izjeme določeb §-ov 359. in 361. k. pr. r., ni dvoma, da je mogla tudi ponovna razsodba izreči smrtno kazen. Gotovo ni mogoče prošnji za obnovevitev, v zadnjem trenutku prepodani, pripisovati vspeha, da ne samo ovira izvršitev zaslužene smrtne kazni, nego tudi izključuje ponovno obsodbo na smrt, ako ne, da prepustimo državno pravico kaznovanja obtoženčevemu razsojenju.

Iz le-teh razlogov je bilo ničnostno pritožbo odbiti.

F.

Iz upravne prakse.

Dražba občinskega lova se mora praviloma vršiti vpričo župana; kadar politična oblastva potrjujejo dražbeni akt, tudi ne smejo prezreti gmotnih koristi občanov. Občinski lov se lahko odda tudi pod izklicno ceno.

Okrajno glavarstvo v L. je z odločbo od 4. julija 1897. št. 26.664 potrdilo izid dne 23. junija 1897 izvršene dražbe B-skega občinskega lova, na kateri je dr. pl. J. zdražil lov za dobo sedmih let, in je ob enem odbilo pritožbo drja. St. v dražbenem zapisniku, češ, da se je domaknilo takoj po trikratnem oklicu, ne da bi se kaj počakalo. Tudi ni okrajno glavarstvo z odlokóm istega dne št. 26.785 ugodilo županovi pritožbi proti izidu dražbe, namreč da se je lov oddal pod izklicno ceno.

Ker sta se B-ski župan in dr. St. pritožila proti navedenima odločbama, je namestništvo v G. z odlokóm od 21. decembra 1897, št. 36.011 ovrglo odločbi okrajnega glavarstva in odredilo zopetno dražbo občinskega lova in sicer iz nastopnih razlogov: